

בס"ד. ש"פ במדבר, מבה"ח סיון, ה'תשי"ז

(הנחה בלתי מוגה)

איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאוהל מועד יחנו. ואיתא במדרש⁵, בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים כו' והיו כולם עשויין דגלים דגלים, שנאמר⁶ דגול מרבבה, כיון שראו אותם ישראל שהיו עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים כו', אמר הקב"ה כו' חייכם שאני ממלא משאלותיכם כו' ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו, שזהו מש"נ איש על דגלו באותות גו'. וזהו גם מ"ש מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות, כדגלים של מעלה, כגון מיכאל ודגלו גבריאל ודגלו⁷, וכשם שהכל יראים מן הקב"ה ומן המלאכים (איומה מלשון אימה) כך כו' היו יראים מישראל כו', לכך נאמר איומה כנדגלות⁸. והיינו, שמצד ענין הדגלים למעלה אצל המלאכים והקב"ה, שלזה נתאוו ישראל, ניתן הציווי על כללות ענין הדגלים, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה איש על דגלו⁹, שיש בזה ג' ציוויים, הא' איש על דגלו, הב' באותות לבית אבותם, והג' מנגד סביב לאוהל מועד יחנו. וצריך להבין¹⁰, מהו הענין שכאשר ראו ישראל את המלאכים שהיו עשויים דגלים דגלים התחילו מתאווים לדגלים, הרי הנשמות הם למעלה מהמלאכים, וא"כ איך שייך שיתאוו לענין הדגלים שישנו אצל המלאכים. אך כללות הענין בזה, שיש הפרש בין המלאכים עצמם לענין הדגלים שבמלאכים, דבאמת הנשמות הם למעלה מהמלאכים, ומה שנתאוו ישראל הרי זה רק לענין הדגלים שבהמלאכים, וכדיוק לשון המדרש מיכאל ודגלו גבריאל ודגלו, ענין הדגלים דוקא.

(5) שהש"ר עה"פ.

(6) שמו"ר פט"ו, ו.

(7) דש"פ במדבר ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע'.

(99).

(8) ראה גם אוה"ת פרשתנו ע' מג.

(1) פרשתנו ב, ב.

(2) במדבר"ר פ"ב, ג. וראה שהש"ר פ"ב,

ד. פ"ו, יו"ד. ועוד.

(3) שה"ש ה, י.

(4) שם ו, י.

ב) **והענין** בזה⁹, דהנה, ענין הדגלים שבמלאכים הו"ע ד' חיות המרכבה, שכ"א מהם כלול מג', והם י"ב בקר, ג' פונים צפונה וג' פונים ימה וג' פונים נגבה וג' פונים מזרחה¹⁰, והים עליהם מלמעלה, והם נושאות ומנושאות עם הכסא¹¹, והיינו, שעם היותם למטה מהים, כמ"ש והים עליהם מלמעלה, והם למטה מבחי' אדם, שהרי נקראים בשם חיות ובהמות, מ"מ, הרי הם נושאים את הים שעומד עליהם מלמעלה, ונושאים גם את הכסא והאדם שעל הכסא לבחי' לא אדם. והענין בזה, דעם היות שהמלאכים ירדו למטה יותר, מ"מ, בשרשם הם מבחי' נעלית יותר, שהרי שרשם הוא מעולם התהו, ואילו אדם הוא בגימטריא מ"ה¹², דשם מ"ה הוא שרש עולם התיקון, וא"כ, המלאכים שהם מעולם התהו הם למעלה מבחי' אדם שהוא מעולם התיקון, ולכן הם נושאים את הכסא והאדם שעל הכסא כו'. אמנם, כל זה הוא מצד שרשם בלבד, משא"כ לאחר שבה"כ שנפלו למטה יותר. ועל זה הוא ענין הדגלים, מיכאל ודגלו גבריאל ודגלו, דענין הדגלים הו"ע ההתכללות, ולא רק התכללות זה מזה, אלא באופן של ביטול במציאות (שזהו"ע לבית אבותם, כדלקמן ס"ח), ועי"ז הם עולים לשרשם. דהנה, כל ענין שבה"כ הי' לפי שהיו ענפין מתפרדין, כידוע בענין וימלך וימת¹³, אמנם ע"י ההתכללות הרי הם מתקנים את הענין דשבה"כ, ועולים כל הניצוצות לשרשם, ועי"ז הם נושאים את הכסא. וזהו שהחיות הם נושאות ומנושאות, היינו, שהם עצמם מנושאות לשרשם, ועי"ז הם נושאות את הכסא כו'.

ועד"ז יוכן גם בענין הדגלים דהשבטים, דהנה, השבטים הם מרכבתא תתאה, כידוע ההפרש בין האבות להשבטים¹⁴ שהאבות הם מרכבתא עילאה דאצילות והשבטים הם מרכבתא תתאה דבי"ע, ובפארטיות הו"ע המרכבה דעולם הבריאה, ועז"נ¹⁵ ששם עלו שבטים, שצריך להיות בהם ענין העלי', לפי שמצד עצמם הרי מדריגתם היא בבריאה. ומ"מ הרי הם נושאים ומעלים את בחי' הים העומד עליהם

(12) עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ג.
 (13) וישלח לו, לב ואילך. וראה ל"ת להארז"ל ס"פ וישלח. ועוד.
 (14) ראה תו"א ויצא כג, ד. יתרו שם (עב, ד ואילך). לקו"ת צו יז, סע"ב ואילך.
 (15) תהלים קכב, ד.

(9) בהבא לקמן — ראה ביאורו"ז פרשתנו לאדמו"ר האמצעי פה, א ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ע' תמט ואילך. תנ ואילך. אוה"ת שם ע' לה ואילך. ע' מ ואילך.
 (10) מלכים"א ז, כה.
 (11) ראה תו"א יתרו עא, סע"א ואילך. שם עב, ד ואילך.

מלמעלה, דקאי על בחי' מלכות דאצילות כפי שנעשית עתיק לבריאה להיות מקור להתהוות הבי"ע, והרי אופן ההתהוות הוא בדרך העלם והסתור הבורא מהנברא, שלכן מרגישים הנבראים את עצמם ליש, ומשום זה צריך לרומם ולהעלות את המלכות שתעלה באצילות, כידוע בענין ארוממך¹⁶ אלקי המלך¹⁷, הנה עלי' זו נעשית ע"י השבטים. והיינו, דעם היות השבטים בחי' מרכבתא דבריאה שלמטה במדריגה מבחי' מלכות דאצילות, מ"מ, כיון שהשבטים הם באופן של המשכה משרשם, דזהו פירוש שבטים מלשון כוכבא דשביט¹⁸, הנה מצד שרשם יש בכחם להעלות את בחי' המלכות. וע"ד משנת"ל בענין המלאכים, שהטעם שהם יכולים להעלות את הכסא כו' הוא מצד שרשם בתהו, כמו"כ יובן גם בענין השבטים, שכיון שבשרשם הם שבטי י"ה, שהוא בחי' ז"א דאצי', הרי מצד שרשם הם למעלה מהמלכות, ובפרט לפי הידוע שז"א בעתיקא אחיד ותליא¹⁹, והרי עתיק הוא למעלה מכללות ההשתלשלות דאצילות, ומצד שרשם יכולים הם להעלות את בחי' המלכות.

ג) והענין בעבודה הוא, דהנה²⁰ עיקר ענין העבודה הוא תיקון המדות, דכל ענין המוחין הוא בשביל המדות. וע"ד המבואר בענין ירידת הנשמה למטה, שהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון, וכל ירידתה היא בשביל לתקן הגוף ונה"ב²¹, והרי ההפרש בין נה"א לנה"ב הוא שנה"א עיקרו מוחין ונה"ב עיקרו מדות²², הנה כשם שבנוגע לנה"א ונה"ב היתה ירידת נה"א בשביל תיקון נה"ב, כמו"כ הוא גם בכל נפש בפרט, בנה"א ובנה"ב, שכל ענין המוחין הוא בשביל תיקון המדות. ובענין תיקון המדות הרי ידוע שאינו מספיק מה שעובד בעצמו לתקן מדותיו באהבה ויראה, אלא העיקר הוא האהבה ויראה הבאים מלמעלה, שזהו"ע שבטים מלשון המשכה (כמו כוכבא דשביט), היינו ההמשכה מהמדות שלמעלה. ועוד זאת, שגם בשביל עבודת האדם עצמו בתיקון המדות צריך נתינת כח מלמעלה, דאף שענין זה נעשה ע"י עבודתו, מ"מ, צריך על זה המשכה מלמעלה. וע"ד שאנו רואים בענין הצמיחה, שאף שהצמיחה היא מכח הצומח שבארץ, מ"מ צריך גם להמזל

(20) ראה גם סד"ה איש על דגלו ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 106).
 (21) תניא פלי"ז.
 (22) ראה ד"ה אם בחוקותי עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' תכב ואילך). ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 93 ואילך).

(16) שם קמה, א.
 (17) ראה תו"א מקץ מ, ג.
 (18) לשון חז"ל — ברכות נח, ב. תו"א
 ויצא שם.
 (19) זח"ג רצא, א.

מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל²³, והיינו שהמזל פועל התעוררות וגילוי כח הצומח. ועד"ז יובן גם בעבודת תיקון המדות, דאף שענין זה נעשה ע"י אתעדל"ת, מ"מ, צריך לזה גם אתעדל"ע (כדי לעורר את האתעדל"ת). וכל זה נעשה ע"י ענין השבטים, מלשון כוכבא דשביט, המשכת בחי' ז"א דאצילות, שזהו נתינת כח בעבודת תיקון המדות, הן בנוגע להתיקון שנעשה ע"י עבודת האדם, ובפרט בנוגע להמשכת האהבה ויראה הבאים מלמעלה. והנה, עיקר ענין עבודת תיקון המדות הוא שהמדות יהיו בהתכללות, שזהו כללות ענין הדגלים, שהדגל הוא התכללות ג' שבטים כאחד, ולא רק התכללות זה מזה, כי אם ביטול במציאות, שזהו מ"ש לבית אבותם, שהו"ע המשכת מוחין דאבא²⁴, שע"ז נעשה ביטול בהמדות, שהרי מצד הבנה והשגה אי אפשר לפעול הביטול בהמדות, כיון שהבינה היא המקור למציאות המדות, ודוקא מצד המשכת מוחין דאבא שלמעלה מהבנה והשגה, ע"ז נעשה ביטול במציאות בהמדות. וע"י עבודת תיקון והתכללות המדות, מתעלות המדות לשרשם, ואז הם פועלים בספירת המלכות דאצילות שנעשית עתיק לבריאה בדרך העלם והסתר הכורא מהנכרא, להעלותה לאצילות, שזהו כללות הענין דעליית הבי"ע לאצילות.

ד) ובזה יובן מה שנתאוו ישראל לענין הדגלים, שזהו מצד גודל המעלה שבענין הדגלים שע"ז נעשה עליית הבי"ע לאצילות. ובפרט ע"פ הידוע²⁵ שהנשמות של הדור שיצאו ממצרים היו גלגול דור ההפלגה, ודור ההפלגה אמרו²⁶ ונעשה לנו שם, כמבואר בארוכה בחסידות²⁷ שרצו להמשיך מקום נעלה ביותר, ע"ז שיהיו באחדות, שלכן עשו העיר ומגדל כדי שיתקבצו כולם שם ולא יפרדו איש מעל אחיו (כמ"ש הראב"ע²⁸), ולכן אמר הקב"ה ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות²⁹, שזהו מצד מעלת האחדות. אמנם, האחדות דדור ההפלגה היתה בצד הלעו"ז, ולכן הפיצם הוי' על פני כל הארץ³⁰, שנעשה אצלם ענין הפירוד. וזהו שנתאוו ישראל לענין הדגלים, שהו"ע האחדות בקדושה, כדי שע"ז יתקנו החטא דדור ההפלגה. והיינו, שכל

27 תו"א נח יא, ב. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ע' סא ואילך.
28 שם, ג.
29 שם, ו.
30 שם, ח.

23 ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א. מו"נ
ח"ב פ"י. אגה"ת פ"ו (צו, א). אגה"ק ס"כ (קלא, ב).
24 אוה"ת שם ע' לו.
25 פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א.
26 נח יא, ד.

הענינים שהיו בדור ההפלגה בצד הלעו"ז, הלבנה והחמר²⁸, וענין האחדות דנעשה לנו שם, הנה כל ענינים אלו היו גם בהדור דיציאת מצרים, שנשתעבדו בחומר ובלבנים³¹, והי' אצלם ענין האחדות ע"י הדגלים. ועי"ז שכל ענינים אלו היו בקדושה, נתתקן החטא, ונעשה עליית הבי"ע לאצילות, שהו"ע המשכת אלקות בעולם.

(ה) **ויש** לבאר בפרטיות יותר מ"ש מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות, שבזה נרמז ענין הדגלים (כנ"ל ס"א). והענין הוא³², דהנה, מ"ש הנשקפה כמו שחר, הוא ע"ד מ"ש³³ ויאבק איש עמו עד עלות השחר, כמבואר בתו"א³⁴ שעד עלות השחר לע"ל הנה כל ימי משך זמן הגלות הכל הוא בבחי' ויאבק כו', ויאבק הוא מלשון אבוקה³⁵, צוזאמענגעפלאַכטן, האיחוד דיעקב ועשו, והו"ע התלבשות נה"א בנה"ב לבררו, ועי"ז העלו אבק עד כסא הכבוד³⁶, שהו"ע עבודת התשובה, כמ"ש³⁷ והרוח תשוב אל האלקים, שע"ז נעשה ברור ועליית הניצוצות למעלה. וכל זה הוא עד עלות השחר, שחר של גאולה, לפי שלע"ל כתיב³⁸ את רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ולא יצטרכו עוד להענין דויאבק כו'. וזהו ג"כ מ"ש הנשקפה כמו שחר, דקאי על השחר של הגאולה. ופירוש הב' בשחר, מלשון שחרות וחושך, כמ"ש³⁹ שחורה אני. ופירוש זה אינו סותר לפירוש הא' בשחר, דקאי על שחר הגאולה, אלא ב' הפירושים מתאימים זל"ז. ויובן ע"פ מ"ש במדרש⁴⁰ עה"פ⁴¹ למנצח על אילת השחר, אמר דוד למנצח למי שהוא קופץ כאיל ומאיר לעולם בשעת חשכה כו', ואימתי הוא חושך, מעלות השחר הלבנה והכוכבים נכנסין והמזלות הולכין להם, ואותה שעה אין חושך גדול מזה, והקב"ה באותה שעה מעלה את השחר מתוך החושך ומאיר לעולם. וכמו שאנו רואים במוחש דקודם עלות השחר אז הוא תוקף השינה ותוקף החושך⁴². וכמו"כ הוא גם ברוחניות, שקודם שחר הגאולה אז ההעלם והסתר הוא ביותר. ומצד

37) קהלת יב, ז.	31) שמות א, יד.
38) זכרי' יג, ב.	32) בהבא לקמן — ראה אוה"ת שם ע' מג ואילך.
39) שה"ש א, ה.	33) וישלח לב, כה.
40) מדרש תהלים עה"פ.	34) ס"פ וישב (ל, ב).
41) תהלים כב, א.	35) ראה פ"י הרמב"ן וישלח שם.
42) ראה סה"ש תרצ"ט ע' 316 ואילך, ובהנסמן שם.	36) חולין צא, א. זח"א קע, א. תו"א וישלח כו, ד.

זה יש גם פירוש הג' בשחר, מלשון בקשה וצמאון, כמ"ש⁴³ אלקים גו' אשחרך, והיינו, שלהיותו במיצר ועקתא נעשה אצלו תוקף הצמאון לאלקות, וע"י הצמאון והבקשה כו' זוכים להשחר של גאולה. וזהו הקשר דכל ג' הפירושים, שכאשר ישנו ענין השחר מלשון שחרות וחושך, ועומדים בהעבודה דאתכפיא ס"ט"א מתוך תנועה של בקשה וצמאון, הנה עי"ז נעשה יתרון האור מן החושך⁴⁴, שהוא האור השחר דהגאולה. וביאור השייכות דהנשקפה כמו שחר לענין הדגלים שהו"ע העבודה דתיקון המדות (כנ"ל), כי, ע"י בירור ותיקון המדות דנה"ב, מגיעים לשרשם שהוא בחי' טורי חשוכא⁴⁵, ולמעלה יותר עד לבחי' ישת חושך סתרו⁴⁶, והו"ע שחר הגאולה. וזהו ג"כ מ"ש מי זאת (הנשקפה כמו שחר), דלכאורה, מי זאת הם ב' ענינים הפכיים, דמי הוא לשון העלם וזאת הוא לשון גילוי (דזאת בלשון נקבה הוא כמו זה בלשון זכר), וכדאיתא בזהר⁴⁷ דמי הוא עלמא עילאה וזאת הוא עלמא תתאה, ומהו אומר מי זאת. אך הענין הוא, שהנשקפה כמו שחר, הו"ע בירור המדות דנה"ב, שע"ז מגיעים לבחי' ישת חושך סתרו, שהוא שחר הגאולה (כנ"ל), ומצד בחינה זו נעשה חיבור והתכללות ב' עולמות הפכיים (מי זאת), דכיון שבחינה זו היא למעלה משניהם, הרי היא כוללת את שניהם.

ו) וממשיך בכתוב: יפה כלבנה וברה כחמה, שבזה מבאר אופן העבודה בפרטיות, ע"י תורה, מצוות ותפלה. והענין בזה, דהנה, ההפרש בין לבנה וחמה הוא, שבלבנה יש שינויים מקטנות לגדלות, משא"כ אור החמה הוא תמיד בשוה שאין בו שינויים. וענינם בעבודה, שהתורה שהיא מלמעלה למטה, אין בה שינויים כלל, והיינו, שהתורה אינה מקבלת שינויים מצד העולם, ואדרבה, אסתכל באורייתא וברא עלמא⁴⁸, משא"כ מצוות ותפלה שענינם הוא עבודת האדם מלמטה למעלה, יש בהם שינויים, וכמו הלבנה, שלפעמים היא במילואה ולפעמים היא שלא במילואה, עד שלפעמים היא חשיכה לגמרי, וכמו"כ במצוות ותפלה, שיש בהם שינויים מקטנות לגדלות כו'. והנה, עם היות שהתורה שנמשלה לחמה היא למעלה יותר במדרגה, מ"מ, יש מעלה גם בעבודה דתפלה ומצוות שנמשלו ללבנה, וכמ"ש הרב המגיד⁴⁹

47) ראה זח"ב קכו, ריש ע"ב.

48) זח"ב קסא, סע"א ואילך.

49) אור"ת להה"מ פד, ד.

43) שם סג, ב.

44) ע"פ קהלת ב, יג.

45) ראה זח"ג רמט, ב.

46) תהלים יח, יב.

בפירוש מ"ש⁵⁰ ועינינו מאירות כשמש וכירח, דלכאורה, כיון שכבר נאמר שענינו מאירות כשמש, איזה יתרון יש במה שמוסיפים וכירח, והרי כל אור הירח הוא רק מה שמקבל מאור השמש. אך הענין הוא, שבכל א' מהם יש מעלה. המעלה בשמש, שהוא אור עצמי ואין בו שינויים, והמעלה בירח, שהוא בבחי' מקבל ובחי' ביטול. וענינם בעבודה הוא ענין ההשגה וענין האמונה, דשמש שהוא תורה הו"ע ההשגה, דבתורה כתיב⁵¹ כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, וירח שהו"ע הביטול הו"ע האמונה, דאף שאינו משיג, מ"מ, מצד הביטול הרי הוא מאמין. ויש מעלה באמונה על השגה, ועד שגם האמונה במדריגה נמוכה יש בה מעלה על ההשגה במדריגה נעלית, והיינו, שגם כאשר ענין האמונה הוא במדריגה כזו שבאה בהשגה אצל מי שהוא במדריגה נעלית יותר, גם אז יש מעלה בענין האמונה על ענין ההשגה, והיינו לפי שכללות ענין ההשגה הוא בבחי' ממכ"ע, וכללות ענין האמונה הוא בבחי' סוכ"ע, ובחי' סוכב שבעולם תחתון הוא נעלה יותר מבחי' ממלא שבעולם עליון, וע"ד השתלשלות הכתרים זה מזה⁵², ולכן, גם כאשר האמונה שלו היא במדריגה כזו שמישהו אחר אינו צריך אמונה על זה, כיון שהוא משיג זאת בהשגה גמורה, מ"מ, הנה האמונה היא נעלית יותר. וע"ד המבואר בענין בכל מאדך⁵³, מאד שלך⁵⁴, דכיון שענין זה הוא אצלו למעלה מכלי הגבלתו, הנה אף שענין זה גופא בא בהשגה גמורה אצל מי שהוא במדריגה נעלית יותר, מ"מ, כיון שאצלו ענין זה הוא למעלה מהכלים שלו, הרי זה נעלה יותר. וזהו יפה כלבנה וברה כחמה, שצריך להיות ב' המעלות דלבנה וחמה, שיהי' אצלו הביטול דאמונה (תפלה), ומ"מ יהי' זה בפנימיות שלא יהי' בזה שינויים. והיינו ספירת המלכות תקבל לא רק מן ה' ספירות התחתונות, אלא גם מן ה' ספירות העליונות.

ז) **ומסיים** בכתוב: איומה כנדגלות, דקאי על ענין הדגלים, שזהו עיקר העבודה שתהי' התכללות המדות (כנ"ל), ועז"נ איומה כנדגלות, מלשון אימה, שהכל יראים מן הקב"ה ומן המלאכים, מצד ענין הדגלים שלמעלה, כמ"ש⁵⁵ דודי צח ואדום דגול מרבבה.

ח"א ע' קמח ואילך.

(53) שם ו, ה.

(54) ראה דרמ"צ קכג, ב. קס, ב.

(50) ב"נשמת כל חי".

(51) ואתחנן ד, ו.

(52) ראה לקו"ת ר"פ קרח. המשך תער"ב

והענין הוא⁵⁵, דהנה, צח בגימטריא ב"פ מ"ט, דמ"ט הם הז' מדות כפי שהם כלולים זמ"ז, וב"פ מ"ט, היינו המדות שלמעלה והמדות שלמטה, וכנ"ל (ס"ג) שצ"ל המשכת המדות שלמעלה שהם פועלים הנתינת כח לברר ולתקן המדות שלמטה. ומ"ש צח ואדום, הנה צח הוא לבן, שהוא בקו החסדים, ואדום הוא בקו הגבורות, וצריך להיות חיבור ב' הקוין יחד, שזוהי העבודה דהתכללות המדות. והנה, חיבור ב' הקוין הוא ע"י גילוי אור נעלה יותר שלמעלה משניהם, והו"ע המשכת הספירות כמו שהם בשרשם, שזהו ג"כ פירוש צח, מלשון צחצחות, כידוע שצחצחות קאי על הע"ס דעתיק או הע"ס דעולם העקודים⁵⁶. וזהו ג"כ דגול מרובה, דגול קאי על הדגלים שהו"ע ההתכללות, וענין זה נעשה על ידי המשכת אור נעלה, שהוא בחינת רבבה, כידוע⁵⁷ בענין המספרים, שיחידות עשירות מאות ואלפים הם בהשתלשלות, ורבבה הוא למעלה מהשתלשלות. ואף שלפעמים מבורא⁵⁸ שכלל שהמספר הוא מרובה ביותר הרי זה מורה על מיעוט האור, ועד"מ בהרב המשפיע, שכאשר משפיע לתלמיד גדול אזי ההשפעה היא במיעוט אותיות, לתלמיד בינוני ביותר אותיות, ולתלמיד קטן בריבוי אותיות ביותר, וכמו"כ הוא בענין השגת השכל לעצמו, הנה אותיות השכל הם במיעוט, אותיות המחשבה בריבוי יותר, ואותיות הדבור לזולתו הם בריבוי יותר, שמזה מובן שכלל שמספר האותיות הוא ביותר אזי האור הוא במיעוט יותר. הנה כל זה הוא בענין הכלים, שריבוי הכלים הוא מצד צמצום האור. אמנם המבורא כאן בענין בחי' רבבה שהוא מדריגה נעלית, אין זה ריבוי הכלים, כי אם ריבוי האור, ואדרבה הכלים שם הם במיעוט, דככל שהכלים הם במיעוט יותר אזי האור הוא בריבוי יותר, וכמובן ממשל הנ"ל, והיינו, שבעולמות ב"ע הכלים הם בריבוי ביותר, ובעולם האצילות הכלים אינם בריבוי כ"כ, ועד שבעולם העקודים הם עקודים בכלי אחד, ואז הוא תכלית שלימות ריבוי האור. וזהו ענין רבבה שהוא ריבוי האור, אבל מצד הכלים אין ריבוי כלל, ואדרבה, כלי אחד, שזהו ג"כ רבבה לשון יחיד, שהרי לא נאמר רבבות לשון רבים (כבשאר המספרים), כי אם רבבה דייקא, לשון יחיד. ומצד המשכת הע"ס דעקודים (בחי' רבבה), נעשה ענין ההתכללות (ענין

ספ"ז. לקו"ת ברכה צג, א ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקכו ואילך. (58) ראה ביאורו"ז חיי שרה לאדמו"ר האמצעי קלא, ג ואילך.

(55) ראה אוה"ת שם ע' ג.
 (56) מאורי אור מערכת צ' אות יד. הובא באוה"ת שם ס"ע מח.
 (57) ראה עץ חיים שער יד (שער אר"א)

הדגלים, דגול). וכנ"ל בפירוש דודי צח ואדום, שענין התכללות ב' הקוין חסדים וגבורות הוא מצד בחי' צחצחות, דקאי על הע"ס דעתיק או דעקודים. וזהו שמסיים במדרש וכשם שהכל יראים מן הקב"ה ומן המלאכים כך כו' היו יראים מישראל כו', לכך נאמר איומה כנדגלות, היינו, שכשם שישנו ענין הדגלים בהמלאכים ובהקב"ה, כמו"כ נעשה ענין הדגלים גם בישראל, שהו"ע התכללות המדות וביטול במציאות, וענין זה נעשה מצד המשכת בחי' יחידה שבנפש, שבחי' יחידה ענינה שהיא כלי לאחד שלמעלה⁵⁹.

ח) וזהו איש על דגלו גו', דכאשר נתאו ישראל לענין הדגלים, אמר להם הקב"ה את סדר הדברים, שיש בזה ג' ענינים, איש על דגלו, באותות לבית אבותם, מנגד סביב לאוהל מועד יחנו. איש על דגלו, איש דייקא ולא אדם, דעיקר העבודה הוא תיקון המדות כנ"ל, והיינו, דכיון שכל ענין העבודה הוא לתקן את הענין דשבה"כ, לכן צ"ל העבודה בהמדות דוקא, שבהם הי' השבירה כידוע⁶⁰, והעבודה הוא איש על דגלו, היינו לפעול התכללות בהמדות, ולא רק התכללות, כי אם ביטול במציאות, וזהו לבית אבותם, ולא לבית אמותם, וכנ"ל שע"י הבנה והשגה דבינה אי אפשר לפעול ביטול במציאות, כי אם ע"י המשכת מוחין דאבא דוקא. מנגד סביב לאוהל מועד יחנו, היינו, שכאשר העבודה היא באופן דמנגד, שפועלים גם בהמנגד, שגם מבחי' כנגדו עושים עזר, הנה עי"ז נעשית ההמשכה מלמעלה למטה, להיות סביב לאוהל מועד יחנו. והענין בזה⁶¹, דאיתא בזהר⁶² שחיות המרכבה הם רתיכין ומשרייין, רתיכין הו"ע העלאה, ומשרייין הו"ע המשכה, כמו שתרגם מחנה משריתא⁶³. וזהו איש על דגלו באותות לבית אבותם, שהו"ע העבודה דהעלאה מלמטה למעלה. ועי"ז נעשית ההמשכה מלמעלה למטה, מנגד סביב לאוהל מועד יחנו, אוהל מועד הו"ע ההמשכה שע"י התורה, וגם ונועדתי⁶⁴ כפשוטו, וסביב לאוהל מועד, דהיינו רחוק אלפיים אמה⁶⁵, קאי על בחי' שלמעלה מהתורה, דכשם

59) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. סה"מ ואילך.

תרצ"ו ע' 57. וש"נ.

60) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"א.ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח

ח"א בתחילתו. תו"ח בראשית ט, א ואילך. ובכ"מ.

61) ביאורה"ז להצ"צ פרשתנו ע' תנד

62) ראה זהר ח"א קמט, א (ס"ת). ח"ב

מח, ב. ביאורה"ז לאדמו"ר האמצעי לזהר שם (לט, ד).

63) וישלח לב, ט. שם, ח.

64) תרומה כה, כב.

65) ראה במדב"ר פ"ב, ט.

שהתורה קדמה לעולם אלפיים שנה⁶⁶, אאלפך חכמה אאלפך בינה⁶⁷, כמו"כ יש אלפיים אמה למעלה גם מהתורה, וזהו מנגד סביב לאוהל מועד, דהיינו בחי' האלפיים אמה שלמעלה מהתורה. ועז"נ יחנו, שכל מדריגות אלו ימשיכו אותם למטה, והיינו שע"י העבודה דבירור והתכללות המדות, ממשיכים למטה כל הבחי' דמנגד סביב לאוהל מועד באופן דיחנו. וגילוי זה יהי' לעת"ל, שאז יראו בגילוי את כל המדריגות, כמ"ש⁶⁸ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר.

66 ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.
 67 איוב לג, לג. שבת קד, א. וראה סה"מ תש"ח ע' 273.
 68 ישע"י מ, ה.